

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора медичних наук, професора
Лизогуба Віктора Григоровича
на дисертаційну роботу Ілюшиної Ганни Ярославівни
«Особливості метаболічного синдрому у жінок в клімактеричному
періоді: підходи до діагностики та шляхи медикаментозної корекції»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за
спеціальністю 14.01.11 – кардіологія**

Актуальність обраної теми та її зв'язок з науковими програмами

Згідно даних Всесвітньої організації здоров'я серцево-судинні захворювання посідають перше місце за поширеністю і є провідною причиною смертності населення розвинутих країн світу. Частка цих захворювань серед причин смертності у жінок в останні десятиліття загрозово зростає. Розглядаючи розподіл серцево-судинних захворювань у жінок різних вікових категорій, можна відзначити, що у жінок в пременопаузі питома вага серцево-судинної патології значно нижче, ніж у жінок, які перебувають у стані постменопаузи, причому як природної, так і постхірургічної. З віком кардіологічні проблеми жінок посилюються, особливо при поєднанні з менопаузальним метаболічним синдромом.

Це підтверджує найважливішу протекторну роль гормонів репродуктивної системи жіночого організму щодо серцево-судинної патології, тому дисертаційна робота Ілюшиної Ганни Ярославівни «Особливості метаболічного синдрому у жінок в клімактеричному періоді: підходи до діагностики та шляхи медикаментозної корекції», що присвячена оптимізації серцево-судинного і кардіометаболічного ризиків у жінок репродуктивного віку з гіпертонічною хворобою та метаболічним синдромом на тлі постхірургічної та ранньої фізіологічної менопаузи є актуальною.

На сьогоднішній день важливим, проте невизначеним до кінця залишається питання доцільності і безпеки призначення менопаузальної

гормональної терапії у жінок, що знаходяться в стані дефіциту естрогенів. Не зважаючи на різноманітність наукових даних щодо даної проблеми, остаточні погляди на діагностику та лікування метаболічного синдрому даного контингенту пацієнтів залишаються не до кінця з'ясованими, що підкреслює значний науковий та практичний інтерес щодо корекції факторів серцево-судинного ризику для поліпшення верифікації стану та вибору терапевтичної тактики лікування жінок, хворих на артеріальну гіпертензію у вищевказаних вікових групах.

Отже, проведене дослідження особливостей артеріальної гіпертензії, ліпідного, вуглеводного обмінів та сурогатних маркерів атеросклерозу у жінок в клімактеричному періоді дозволить розробити заходи щодо лікування пацієнок з високим кардіометаболічним ризиком для упередження розвитку серцево-судинних ускладень.

Дисертаційна робота виконана в межах наукових тем Державної установи «Національний науковий центр «Інститут кардіології імені академіка М.Д. Стражеска» Національної академії медичних наук України «Оцінити вплив прозапальних і метаболічних факторів ризику серцево-судинних захворювань на перебіг гіпертонічної хвороби на основі даних тривалого спостереження з метою удосконалення її вторинної профілактики» (№ 0113U000067) та «Вивчити гендерні особливості формування кардіоваскулярного ризику для оптимізації заходів первинної і вторинної профілактики артеріальної гіпертензії та ІХС» 2014–2016 рр. (№ 0114U000023).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Основою роботи Ілюшиної Г.Я. є результати субаналізу жіночої когорти популяційного дослідження в місті Дніпропетровськ та дані обстеження 112 пацієнок з гіпертонічною хворобою та метаболічним синдромом на тлі постхірургічної та ранньої фізіологічної менопаузи.

Для вирішення поставлених задач застосовувались сучасні інструментальні та лабораторні методи дослідження. Методологічний

рівень науково-дослідної роботи є високим та став гарантом отримання достовірних даних. В результаті статистичної обробки даних за допомогою програм Microsoft Office Excel та SPSS v.17.0. автором досягнуто високого ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків та практичних рекомендацій.

Висновки, які були зроблені здобувачем, базуються на достатній кількості первинного матеріалу та результатах його аналізу, відповідають поставленим в роботі задачам.

Наукова новизна результатів дослідження.

Встановлені специфічні зміни профілю кардіометаболічних ризик-факторів в залежності від менопаузи, дана оцінка передумов формування серцево-судинного ризику у хворих гіпертонічною хворобою та метаболічним синдромом на тлі постхірургічної та ранньої фізіологічної менопаузи.

За даними дисертаційної роботи Ілюшиної Г.Я. отримано нові дані щодо впливу низькодозової комбінованої менопаузальної гормональної терапії у жінок репродуктивного віку з гіпертонічною хворобою та метаболічним синдромом, які перенесли гістероваріоектомію, але не досягли середньо-популяційного віку менопаузи, на ступінь їх серцево-судинного та кардіометаболічного ризику, що може слугувати підґрунтям для оптимізації заходів первинної профілактики у пацієнток з дочасною менопаузою.

Практичне значення одержаних результатів.

Деталізований аналіз оцінки серцево-судинного та кардіометаболічного ризиків у хворих репродуктивного віку з гіпертонічною хворобою та метаболічним синдромом на тлі постхірургічної та ранньої фізіологічної менопаузи не тільки за стандартною шкалою SCORE і шкалами ризику ESH(2013), PROCAM, FRAMINGHAM, а також DRS та IRIS-II і шкали SCORE з урахуванням результатів УЗД сонних артерій дозволяє покращити виділити когорту пацієнтів високого та дуже високого ризику та провести своєчасний моніторинг їх лікування.

Використання моксонідину у хворих репродуктивного віку з гіпертонічною хворобою та метаболічним синдромом на тлі постхірургічної та ранньої фізіологічної менопаузи дозволить не тільки скоригувати артеріальний тиск, але і покращити інсулінчутливість, що слугує маркером високого кардіометаболічного ризику. Ця розробка підтверджена Патентом України на корисну модель № u200503723 від 15.11.05.

Оцінка обсягу та структури дисертації

За структурою та обсягом дисертація та автореферат відповідають вимогам Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567 та відповідають спеціальності «кардіологія – 14.01.11».

Дисертація за обсягом складає 178 сторінок друкованого тексту, містить 24 таблиці та 10 рисунків. Побудована за класичною схемою - вступ, огляд літератури, матеріали та методи, 4 розділи власних досліджень, аналіз та узагальнення отриманих результатів, висновки, практичні рекомендації та список літературних джерел, який містить 224 найменування, серед яких 46 кирилицею та 178 латиницею.

Робота починається зі вступу, в якому обґрунтовано актуальність проблеми, визначено її мету, завдання, методи дослідження, відображено наукову новизну та практичну значимість отриманих результатів.

Огляд літератури містить повноцінний аналіз достатньої кількості міжнародних та вітчизняних робіт, детально розкриває сучасні погляди на стан проблеми, що вивчається.

Аналізуючи результати наявних досліджень, автор описує вплив менопаузального метаболічного синдрому на розвиток серцево-судинних захворювань у жінок репродуктивного віку на тлі ранньої фізіологічної чи постхірургічної менопаузи та висвітлює дискусію щодо неоднозначності поглядів на лікування виділеної когорти пацієнок. Даний розділ має

достатній об'єм, логічну структуру та характеризується повнотою представлених даних.

Другий розділ Матеріали та методи досконало характеризує обидва етапи дисертаційного дослідження, надає характеристику хворих та принципи розподілу пацієток по клінічним групам. Інформація викладена детально, містить достатньо даних про всі використані методики з посиланням на відповідні настанови.

Наступні 4 розділи присвячено результатам власних досліджень.

В 3 розділі відображені особливості поширеності факторів серцево-судинного ризику в залежності від менопаузи за даними аналізу популяційного дослідження.

У 4 розділі проводиться аналіз показників офісного та добового моніторингу артеріального тиску серед пацієток репродуктивного віку з гіпертонічною хворобою та метаболічним синдромом які в анамнезі мали гістероваріоектомію або знаходились у стані ранньої фізіологічної менопаузи з наступним детальним аналізом структурно-функціональної характеристики міокарду лівого шлуночка у даного контингенту хворих.

У 5 розділі детально висвітлено стан ліпідного та вуглеводного обмінів у вищевказаних груп хворих, з особливою увагою до аналізу ранніх маркерів атеросклерозу.

В розділі 6 було проаналізовано серцево-судинний ризик у хворих на артеріальну гіпертензію з метаболічним синдромом та постхірургічною чи ранньою фізіологічною менопаузою за допомогою стандартних шкал ризику SCORE, SCORE_{BMI}, SCORE_{HDL}, PROCAM, DRS, IRIS, FRAMINGHAM та SCORE з урахуванням УЗД каротидних артерій.

Всі результати дослідження у вказаних розділах чітко структуровані, викладені логічно та послідовно. Матеріал викликає інтерес своєю актуальністю та новизною. Згідно отриманих результатів, здобувач сформував 6 висновків та 3 практичні рекомендації, які відповідають меті та задачам роботи.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях.

Всі положення дисертаційної роботи висвітлені у 5 статтях в спеціалізованих наукових виданнях, що внесені до переліку фахових видань, публікація в яких, зараховується до основних публікацій за темою дисертації та 11 тезах, з них у зарубіжних виданнях – 7. Отриманий 1 патент України на винахід за результатами проведеного дослідження.

Недоліки, зауваження і побажання.

До опублікованих праць, дисертаційної роботи та автореферату здобувача суттєвих зауважень не виникло, окрім деяких стилістичних помилок, які не впливають на загальне враження від наукової праці.

В процесі рецензування роботи до дисертанта виникло декілька запитань:

1. Чим Ви можете пояснити значне зменшення відсотку хворих з атеросклеротичними бляшками в каротидних артеріях в групі постхірургічних пацієнток на фоні прийому МГТ?
2. Якій шкалі, використаній у Вашій дисертації, слід віддавати перевагу при стратифікації серцево-судинного ризику у хворих репродуктивного віку з гіпертонічною хворобою, метаболічним синдромом та постхірургічною чи ранньою фізіологічною менопаузою?

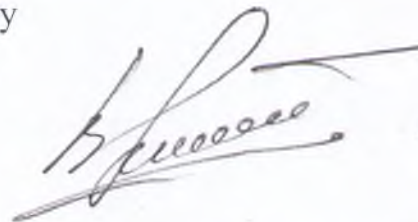
Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам

Наукова робота Ілюшиної Г.Я. «Особливості метаболічного синдрому у жінок в клімактеричному періоді: підходи до діагностики та шляхи медикаментозної корекції», яка була подана до спеціалізованої ради Д26.616.01 в Державній установі «Національний науковий центр «Інститут кардіології імені академіка М.Д. Стражеска» Національної академії медичних наук України на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.11 – кардіологія, виконана в ДУ «ННЦ «Інститут кардіології імені академіка М.Д. Стражеска» НАМН України під керівництвом доктора медичних наук, професора Свіщенко Є.П. є

завершеною працею у якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують актуальне завдання кардіології щодо вибору оптимальних шляхів удосконалення оцінки серцево-судинного та кардіометаболічного ризиків і призначення адекватного медикаментозного лікування метаболічного синдрому у жінок з гіпертонічною хворобою на фоні постхірургічної та ранньої фізіологічної менопаузи.

Отже, дисертаційна робота Ілюшиної Г.Я. за актуальністю обраної теми, обґрунтованістю, науковою новизною, методологічними підходами, обсягом проведених досліджень, практичним значенням результатів відповідає вимогам пункту 11 Постанови Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» щодо кандидатських дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук зі спеціальності 14.01.11 – «кардіологія», а Ілюшина Г.Я. заслуговує присудження наукового ступеня кандидата медичних наук.

Завідувач кафедри внутрішньої медицини №4
Національного медичного університету
імені О.О. Богомольця МОЗ України,
доктор медичних наук, професор

Лизогуб В.Г.

